

((P))

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد نوآزادگی ساز ایرانی

گروه هنر

مصوب سیصد و هشتاد و دومین چلسه شورای عالی برنامه ریزی
۱۳۷۸/۷/۲۵ مورخ

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد نوازندگی ساز ایرانی

کمیته تخصصی:

گروه: هنر

گرایش:

رشته: نوازندگی ساز ایرانی

کدرشته:

دوره: کارشناسی ارشد

شورای عالی برنامه‌ریزی در سیصد و هشتاد و دومین جلسه مورخ ۱۳۷۸/۷/۲۵ براساس طرح دوره کارشناسی ارشد نوازندگی ساز ایرانی که توسط گروه هنر تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می‌دارد.

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد نوازندگی ساز ایرانی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم‌الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره می‌شوند.

ب: مؤسستاتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی می‌باشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۷۸/۷/۲۵ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم‌الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد نوازندگی ساز ایرانی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

مشخصات کلی

۱- تعریف و هدف:

دوره کارشناسی ارشد نوازندگی ساز تخصصی ایرانی یکی از دوره‌های آموزش عالی است که هدف آن تربیت نوازندگان متخصص با بهره‌جویی از موسیقی اصیل و سنتی ایران، می‌باشد.

۲- طول دوره و شکل نظام:

طول دوره کارشناسی ارشد نوازندگی ساز تخصصی ایرانی دو سال است. حداکثر مجاز برای طی دوره سه سال می‌باشد که هر سال شامل دو نیمسال و هر نیمسال ۱۷ هفته کامل آموزشی می‌باشد.

۳- تعداد واحدهای درسی:

تعداد واحدهای درسی کارشناسی ارشد نوازندگی ساز تخصصی ایرانی ۳۲ واحد بصورت زیر است:

- دروس اصلی و تخصصی ۲۶ واحد

- دروس اختیاری ۶ واحد

- اجرای پایانی ۶ واحد

۴- نقش و توانانی‌های فارغ‌التحصیلان:

فارغ‌التحصیلان رشته نوازندگی ساز تخصصی ایرانی، علاوه بر حضور در بازار کار خصوصی مانند نوازندگی موسیقی متن آثار سینمایی و تاتر - نوازندگی آثار موسیقی کودکان - نوازندگی دراکسترهای و گروه‌های موسیقی برای مناسیب‌های گوناگون و ... می‌توانند در فعالیتهای حرفه‌ای آموزشی و مشاوره‌ای بخش‌های مختلف دولتی نیز شرکت نمایند. ضمناً با توجه به نیاز روزافزون جامعه اسلامی به نیروی کارآمد در زمینه‌های آموزشی - هنری، فارغ‌التحصیلان این رشته توانایی تعلیم اصول نظری و عملی موسیقی در مقاطع تحصیلی کارشناسی و پائین‌تر را نیز خواهند داشت.

جداول دروس

کمبود - اختیاری - اصلی و تخصصی

دوره کارشناسی ارشد
رشته نوازندگی ساز ایرانی

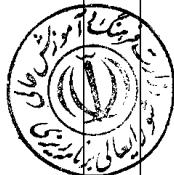
جدول دروس اصلی و تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات			پیش نیاز(زمان ارائه درس)
			نظری	عملی	جمع	
۱	ساز تخصصی ایرانی (۱)	۲	—	۶۸	۶۸	—
۲	ساز تخصصی ایرانی (۲)	۲	—	۶۸	۶۸	—
۳	ساز تخصصی ایرانی (۳)	۲	—	۶۸	۶۸	—
۴	ارکستر ایرانی (۱)	۲	—	۶۸	۶۸	—
۵	ارکستر ایرانی (۲)	۲	—	۶۸	۶۸	—
۶	تجزیه و تحلیل و مقایسه ردیفهای موسیقی ایرانی (۱)	۲	۱۷	۳۴	۵۱	—
۷	تجزیه و تحلیل و مقایسه ردیفهای موسیقی ایرانی (۲)	۲	۱۷	۳۴	۵۱	تجزیه و تحلیل و مقایسه ردیفهای موسیقی ایرانی (۱)
۸	نت نگاری	۲	۱۷	۳۴	۵۱	—
۹	آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)	۲	۱۷	۳۴	۵۱	ساز تخصصی ایرانی (۱)
۱۰	آفرینش در موسیقی ایرانی (۲)	۲	۱۷	۳۴	۵۱	آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)
۱۱	اجرای پایانی - پایان نامه	۶				
						
۵۹۵ ۵۱۰ ۸۵ ۲۶						

دوره کارشناسی ارشد
روش نوازندگی ساز . ایرانی

جدول دروس اختیاری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	روش تحقیق	۲	۳۴	—	۳۴	—
۲	تجزیه و تحلیل موسیقی محلی ایران	۲	۵۱	۳۴	۱۷	—
۳	تحلیل ساختار تصانیف ایران	۲	۵۱	۳۴	۱۷	—
۴	بررسی موسیقی ضربی ایران	۲	۵۱	۳۴	۱۷	—
۵	حکمت هنر اسلامی	۲	۳۴	—	۳۴	—
۶	ریشه‌های عرفان اسلامی	۲	۳۴	—	۳۴	—

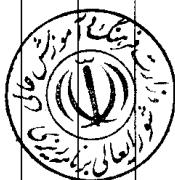
۱۲

* از مجموع واحدهای فوق دانشجو مجاز به انتخاب ۶ واحد از دروس می‌باشد.

دوره کارشناسی ارشد
ایرانی رشته نوازندگی ساز

جدول دروس کمبود (پیش نیاز)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	همراهی ساز با آواز	۲	۶۸	۶۸	—	—
۲	ساز تخصصی ایرانی	۲	۶۸	۶۸	—	—
۳	پیوند شعر و موسیقی	۲	۵۱	۳۴	۱۷	—
۴	آفرینش در موسیقی ایرانی	۲	۳۴	۳۴	۱۷	—
۵	تبک نوازی مقدماتی	۱	۳۴	۳۴	—	—
۶	فرهنگ و ادب فارسی(۱)	۲	۳۴	—	۳۴	—
۷	فرهنگ و ادب فارسی(۲)	۲	۳۴	—	۳۴	—
۸	زبان تخصصی(۱)	۲	۳۴	—	۳۴	—
۹	زبان تخصصی(۲)	۲	۳۴	—	۳۴	—
۱۰	مبانی اختصاصی موسیقی	۲	۳۴	—	۳۴	—

۱۹

* این دروس از رشته‌های کارشناسی موسیقی گرفته شده و بنا بر تشخیص گروه آموزشی مربوطه می‌تواند ببنابر تناسب استفاده شود.

شرح دروس

نام درس :	ساز تخصصی ایرانی(۱)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	عملی
پیشیاز :	—
هدف :	دستیابی به توانایی‌های برتر در نوازندگی ساز تخصصی مربوطه

شرح درس:

۱ - دوره نوازی کامل ردیف موسیقی سنتی ایران

۲ - اجرای صحنه‌ای آثار در رابطه با ردیف‌های موسیقی سنتی ایران

موارد فوق با رعایت اصول زیر آموزش داده می‌شود:

الف: تکنیک (رعایت چگونگی در ارتباط قرار گرفتن با ساز (اکول) - تسلط بر ریتم‌ها

و فواصل اصوات و اختلاط آنها بصورت ملودی با در نظر گرفتن سه اصل: (مترونومیک -

دینامیک - آگوگیک)

ب: سونوریته (پر آهنگی - صدا دهنگی مطلوب ساز)

پ: موزیکالیته (اجرای موسیقی‌ایی آثار)

ت: استیلستیک (سبک شناسی آثار)

نام درس :	ساز تخصصی ایرانی (۲)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	عملی
پیشیاز :	ساز تخصصی ایرانی (۱)
هدف :	دستیابی به توانایی‌های بترین نوازندگی ساز تخصصی مربوطه

شرح درس:

۱ - آموزش ردیف آوازی برای ساز براساس: ردیف آوازی عبدالله دوامی به روایت

محمد کریمی

۲ - همراهی ساز با آواز

۳ - اجرای صحنه‌ای آثار بنابر توانایی‌های حاصله از موارد فوق.

موارد بالا با رعایت اصول زیر آموزش داده می‌شود:

الف: تکنیک (رعایت چگونگی در ارتباط قرار گرفتن با ساز (اکول) - سلط بر رitemها و فواصل اصوات و اختلاط آنها بصورت ملودی با در نظر گرفتن سه اصل: (مترونومیک -

دینامیک - آگوگیگ)

ب: سونوریته (پر آهنگی - صدا دهنگی مطلوب ساز)

پ: موزیکالیته (اجرا موسیقیابی آثار)

ت: استیلستیک (سبک شناسی آثار)

نام درس :	ساز تخصصی ایرانی (۳)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	عملی
پیشیاز :	ساز تخصصی ایرانی (۲)
هدف :	دستیابی به توانایی‌های برتر در نوازندگی ساز تخصصی مربوطه

شرح درس:

- ۱ - اجرای قطعات ضربی پیشرفته
- ۲ - مرکب نوازی
- ۳ - بدآهه نوازی براساس ردیف‌های معتبر
- ۴ - اجرای صحنه‌ای آثار بنابر توانایی‌های حاصله از موارد فوق.

موارد بالا با رعایت اصول زیر آموزش داده می‌شود:

الف: تکنیک (رعایت چگونگی در ارتباط قرار گرفتن با ساز (اکول) - سلط بر ریتم‌ها

و فواصل اصوات و اختلاط آنها بصورت ملودی با در نظر گرفتن سه اصل: (مترونومیک -

دینامیک - آگوگیگ)

ب: سونوریته (پر آهنگی - صدا دهنگی مطلوب ساز)

پ: موزیکالیته (اجرا موسیقیابی آثار)

ت: استیلستیک (سبک شناسی آثار)

نام درس : ارکستر ایرانی (۱)
تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : عملی
پیشیاز : ساز تخصصی ایرانی (۱)
هدف : دستیابی به توانایی‌های برتر در نوازندگی بصورت جمیعی و یا تکنوازی با ارکستر و
نیز حصول بر توان سازماندهی گروههای موسیقی ایرانی

شرح درس:

۱- رعایت دقیق موارد زیر به هنگام نوازندگی قطعات ارکستر موسیقی ایرانی:

الف: تکنیک

۱- هماهنگی در اوزان (ریتم)

۲- کوک در فواصل اصوات (ایتروال)

۳- مقرر شدن به روال مترونومیک (تمپو)

۴- رعایت شدت و ضعف اصوات (دینامیک)

۵- رعایت تندي و کندی متغیر (آگوگیک)

ب: رعایت کامل عوامل بنیادی دیگر از قبیل: سونوریته، موزیکالیته، استیلیستیک

نام درس :	ارکستر ایرانی (۲)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	عملی
پیشناز :	ارکستر ایرانی (۱)
هدف :	دستیابی به توانایی‌های بتر در نوازندگی بصورت جمیعی و یا تکنوازی با ارکستر و نیز حصول برتوان سازماندهی گروههای موسیقی ایرانی

شرح درس:

۱ - ادامه رعایت دقیق موارد زیر به هنگام نوازندگی قطعات ارکستر موسیقی ایرانی:

الف: تکنیک

۱ - هماهنگی در اوزان (ریتم)

۲ - کوک در فواصل اصوات (اینتروال)

۳ - مقرر شدن به روال مترونومیک (تمپو)

۴ - رعایت شدت و ضعف اصوات (دینامیک)

۵ - رعایت تندری و کندی متغیر (آگوگیک)

ب: رعایت کامل عوامل بنیادی دیگر از قبیل: سونوریته، موزیکالیته، استیلیستیک

پ: سرپرستی همنوازی در گروه موسیقی ایرانی با نظارت بر اجرام صحیح موارد

اشارة شده در فوق عنوان نوازنده و سرپرست گروه

نام درس :	تجزیه و تحلیل و مقایسه ردیفهای موسیقی ایرانی (۱)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	نظری-عملی
پیشناز :	—
هدف :	شناخت کامل ردیفهای موجود به منظور آگاهی به ویژگیهای موسیقی سنتی ایران (شامل دستگاهها-آوازها و گوششهای مربوطه)

شرح درس:

تجزیه و تحلیل گوششهای ردیف از نظر:

-نهای شروع و خاتمه

-وسعت گوششهای

-درجات شاهد

-ایست و متغیر

-نحوه جمله بندی

-نوع تحریر و تغییر مقام (مدگردی)

و شاخصهای ریتمیک

نام درس :	تجزیه و تحلیل و مقایسه ردیفهای موسیقی ایرانی (۲)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	نظری-عملی
پیشناز :	تجزیه و تحلیل و مقایسه ردیفهای موسیقی ایرانی (۱)
هدف :	شناخت کامل ردیفهای موجود به منظور آگاهی به ویژگیهای موسیقی سنتی ایران (شامل دستگاهها-آوازها و گوشه‌های مربوطه)

شرح درس:

ادامه تجزیه و تحلیل گوشه‌های ردیف از نظر:

-نهای شروع و خاتمه

-وسعت گوشه‌ها

-درجات شاهد

-ایست و متغیر

-نحوه جمله‌بندی

-نوع تحریر و تغییر مقام (مدگردی)

و شاخصهای ریتمیک

۲ - مقایسه ردیفهای سازی و آوازی مكتوب و شناخته شده موجود

آشنایی با نت‌نگاری و بیانگرایی موسیقی محلی و سنتی ایران

نام درس : نت‌نگاری

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری-عملی

پیشناز : —

هدف : آشنایی با نت‌نگاری و بیانگرایی موسیقی محلی و سنتی ایران

شرح درس:

۱- آموزش روش عملی نت‌نگاری آثار متربیک موسیقی محلی و سنتی ایران با رعایت

موارد ذیل

الف: با استفاده از مترونوم

ب: با استفاده از دیاپازون ثابت

ج: انتقال تناولیه قطعات نت‌نگاری شده توسط دانشجو به مقامهای متداول در

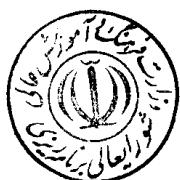
موسیقی ایران

۲- آموزش روش عملی نت‌نگاری آثار مترازاد موسیقی محلی و سنتی ایران

نام درس : آفرینش در موسیقی ایرانی (۱)
تعداد واحد : ۲ واحد
نوع واحد : نظری-عملی
پیشناز : ساز تخصصی ایرانی (۱)
هدف : آفرینش در زمینه موسیقی ملی ایران با تلاش برای دستیابی به نوآوری‌های هنری
در حدیازهای کلی بافت این نوع از موسیقی

شرح درس:

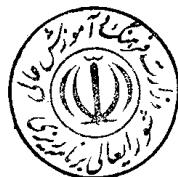
- ۱ - شناخت قابلیتهای متنوع اجرایی سازهای ایرانی
- ۲ - آفرینش قطعاتی در زمینه موسیقی ایرانی که دارای قابلیتهای گوناگون تکنیکی باشد.
- ۳ - تنظیم قطعات و سرپرستی اجرای آن در گروه موسیقی ایران

نام درس :	آفرینش درموسیقی ایرانی(۲)
تعداد واحد :	۲ واحد
نوع واحد :	نظری-عملی
پیشناز :	آفرینش درموسیقی ایرانی(۱)
هدف :	آفرینش در زمینه موسیقی ملی ایران با تلاش برای دستیابی به نوآوری‌های هنری در حدبازی‌های کلی بافت این نوع از موسیقی

شرح درس:

- ۱ - آفرینش قطعاتی برای آواز براساس موسیقی ملی ایران
- ۲ - آفرینش قطعاتی با خطوط مستقل ملودی برای دو نوازی یا چند نوازی براساس موسیقی ملی و محلی ایران
- ۳ - ادامه تنظیم قطعات و سرپرستی اجرای آن در گروه موسیقی ایرانی

دوره کارشناسی ارشد
رشته نوازنده‌ساز
ایرانی

نام درس :	اجرای پایانی-پایان نامه
تعداد واحد :	۶ واحد
نوع واحد :	عملی-نظری
پیشناز :	—
هدف :	ارائه برنامه جامعی از نوازنده‌ساز ایرانی که گویای توانایی‌های گوناگون دانشجو در سطح فوق عالی با برداشتی از آموخته‌های دوران تحصیل وی باشد

شرح درس:

۱- اجرای کنسرت موسیقی ایرانی شامل:

الف: بداهه نوازی

ب: اجرای قطعات ضربی

پ: همراهی با خواننده (تصویر جواب آواز)

ت: تکنوازی با ارکستر

۲- تجزیه و تحلیل مکتوب قطعات اجرایی فوق

نکته(۱):

برنامه فوق لازم است در مقابل هئیت داوران و در صورت امکان در حضور جمعیت نیز

انجام پذیرد.

نکته(۲):

تأثید برنامه فوق توسط شورایی مرکب از: استاد ساز تخصصی مربوطه، مدیر گروه،

رئیس دانشکده و دو نفر استاد متخصص مربوطه